

«Терапия» мамандығы бойынша типтік тағылымдама оқу бағдарламасының құрылымы

Оқуды аяқтағаннан кейін жалпы тәжірибе дәрігері біліктілігі беріледі (амбулаториялық-емханалық ұйымдар және ауылдық жерлерде, соның ішінде аудан орталықтарында, сондай-ақ қалалық типтегі елді мекендерде орналасқан ұйымдар үшін)

Тау ар нөмірі	Пәндердің (модульдердің) атауы	Кредиттер саны
1	Негізгі пәндер циклі	66
1)	Қажетті компонент	60
	«Ішкі аурулар» модулі	60
2)	Таңдау компоненті	6
2	Қорытынды сертификаттау	4
	Барлығы:	70

Стандартты оқу бағдарламасының мазмұны

Жоқ	Диагноз қою және емдеуге жататын ең көп таралған аурулар мен жағдайлардың тізімі
1.	Қоғамдастықтан тыс пневмония
2.	Бронх демікпесі
3.	Созылмалы обструктивті өкпе ауруы
4.	Бронхит
5.	Бронхоэктаз
6.	Плеврит
7.	Тыныс алу жеткіліксіздігі
8.	Өкпе жүрек ауруы (өкпе гипертензиясы, өкпе эмболиясы, өкпе артериясының ишемиялық ауруы)
9.	Белгісіз шығу тегі бар қызба. Сепсис
10.	Жедел аллергия . Анафилактикалық шок
11.	Артериялық гипертензия (эссенциалды және симптоматикалық артериялық гипертензия)
12.	Атеросклероз және дислипидемия
13.	Созылмалы ишемиялық жүрек ауруы
14.	Жедел коронарлық синдром. Миокард инфарктісі, асқынулар
15.	Жүрек ырғағы мен өткізгіштігінің бұзылуы
16.	Миокардит
17.	Жүректің жүре пайда болған ақаулары. Ревматикалық жүрек ауруы
18.	Туа біткен жүрек ақаулары
19.	Кардиомиопатиялар
20.	Инфекциялық эндокардит
21.	Жүрек жеткіліксіздігі (жедел, созылмалы)
22.	Метаболикалық синдром. Семіздік

23.	Асқазан-ішек жолдарының функционалдық бұзылулары (функционалдық диспепсия, өт қабының және Одди сфинктерінің функционалдық бұзылулары , ішектің созылмалы ісіну синдромы)
24.	Асқазан-өңеш рефлюкс ауруы
25.	Созылмалы гастрит
26.	Асқазан жарасы және он екі елі ішек жарасы
27.	Созылмалы холецистит. Өт тас ауруы
28.	Созылмалы панкреатит
29.	Созылмалы гепатит (вирустық емес генез – метаболизммен байланысты стеатоздық бауыр ауруы, алкогольдік бауыр ауруы, дәрілік заттардан туындаған бауырдың зақымдануы, аутоиммунды гепатит, вирустық генез – созылмалы вирустық В, С, D)
30.	Бауыр циррозы
31.	Ішектің қабыну ауруы (ойық жаралы колит, Крон ауруы)
32.	Жетіспеушілік анемиялар (темір тапшылығы, В12 тапшылығы, фолий қышқылының жетіспеушілігі)
33.	Апластикалық анемия
34.	Гемолитикалық анемия
35.	Тромбоцитопения
36.	Коагулопатиялар (гемофилия, фон Виллебранд ауруы , К витаминінің жетіспеушілігі)
37.	Тромбофилия
38.	DIS синдромы
39.	Лейкемия (жедел, созылмалы)
40.	Ревматоидты артрит
41.	Жүйелік склеродерма
42.	Жүйелік қызыл жегі
43.	Жүйелік васкулит (геморрагиялық васкулит , спецификалық емес) аортоартерит , полиартерит түйіні , ANCA васкулиті)
44.	Дерматомиозит
45.	Серонегативті спондилоартропатия
46.	Жұқпалы артрит – жоққа шығарыңыз!
47.	Остеоартрит
48.	Подагра
49.	Остеопороз
50.	Қант диабеті
51.	Гипотиреоз
52.	Гипертиреоз және тиротоксикоз
53.	Аутоиммунды тиреоидит
54.	Гиперкортицизм
55.	Бүйрек үсті безінің жеткіліксіздігі
56.	Жергілікті және жүйелік зәр шығару жолдарының инфекциялары
57.	Жедел және созылмалы тубулоинтерстициалды нефрит
58.	Гломерулонефрит . Гломерулонефрит
59.	Бүйректің жедел зақымдануы
60.	Созылмалы бүйрек ауруы
61.	Несептас ауруы
62.	Сүт безі қатерлі ісігін скринингтеу
63.	Жатыр мойны обырын скринингтеу
64.	Тоқ ішек қатерлі ісігін скринингтеу.
65.	Өкпе қатерлі ісігін скринингтеу

66.	Өңеш қатерлі ісігін скринингтеу
67.	Асқазан қатерлі ісігін скринингтеу
68.	Бауыр қатерлі ісігі. Скрининг
69.	Жұқпалы аурулардың синдромдары және олардың комбинациялары бойынша дифференциалды диагностикасы: катаральды (тұмау, жедел респираторлық вирустық инфекция); диарея (жеңіл вирустық инфекция, сальмонеллез, шигеллез, тырысқак, иерсиниоз, энтеровирустық инфекция); сарғаю (вирустық гепатит); лимфаденопатия (АИТВ, инфекциялық мононуклеоз); гепатоспленомегалия; геморрагиялық (геморрагиялық қызба); буындық (бруцеллез); экзантема және энантема синдромы (менингококк инфекциясы, қызылша, қызамық, желшешек, скарлатина, тілме, паротит, дифтерия, сіреспе, құтыру), гельминтоз (аскаридоз, описторхоз, эхинококкоз).
70.	АИТВ
71.	Аса қауіпті инфекциялар (оба, туляремия, күйдіргі, геморрагиялық қызба, бруцеллез)
72.	Тыныс алу мүшелерінің туберкулезі
73.	Арка мен мойын ауруы: омыртқаның дегенеративті ауруларының (остеохондроз, спондилоз, протрузия, омыртқа дискісінің жарығы, жұлын стенозы, спондилостеноз, кауда эквина синдромы, спондилолистез), миофасциялық ауырсыну синдромы, фибромиалгия, радикулопатия, плексопатия, қабырғааралық невралгия, полинейропатия, постгерпетикалық невралгия, синингомиелия, миелит, эпидуральды абсцесс, инфекциялық спондилит, омыртқаның компрессиялық сынығы, әртүрлі шығу тегі миелопатияларының дифференциалды диагностикасы мәселелері
74.	транзиторлық ишемиялық ұстамалар, бас сақинасы, қатерсіз позициялық бас айналу, эпилепсия, ми ісігі, гематома, ми абсцесі, жедел шашыранды энцефалит, миастенияның дифференциалды диагностикасы мәселелері
75.	нейродегенеративті аурулармен созылмалы церебральды ишемияның дифференциалды диагностикасы мәселелері - Паркинсон ауруы, көп жүйелік атрофия, Альцгеймер ауруы, қалыпты қысымды гидроцефалия, халық санағының демиелинизациялық аурулары.
76.	Депрессиялық бұзылулар (депрессиялық эпизод, депрессиялық реакциялар, психогенді депрессия, реактивті депрессия, қайталанатын депрессиялық бұзылыс, дистимия)
77.	Мазасыздық- фобиялық бұзылулар (дүрбелең бұзылысы, жалпыланған мазасыздық бұзылысы, агорафобия, әлеуметтік фобиялар)
78.	Психоактивті заттарды қолданумен байланысты психикалық және мінез-құлық бұзылыстары
79.	Суицидологиядағы негізгі мәселелер, суицид қауіпін бағалау
80.	Тәуелділік тудырмайтын заттарды (дәрі-дәрмектерді қоса алғанда) теріс пайдалану
81.	Органикалық, соның ішінде симптоматикалық, психикалық бұзылулар (деменция, делирий, зақымданумен, мидың дисфункциясымен немесе физикалық аурумен байланысты басқа психикалық бұзылулар)
82.	Инволюциялық психикалық бұзылулар (басқа созылмалы сандырақтық бұзылулар (инволюциялық параноид), инволюциялық меланхолия, органикалық көңіл-күй бұзылыстары)
83.	Соматоформ бұзылыстары (соматизация бұзылысы, ипохондрикальды бұзылыс, вегетативті жүйке жүйесінің соматоформдық дисфункциясы, тұрақты соматоформдық ауырсыну бұзылысы)

Тәжірибелік дағдылар, манипуляциялар және процедуралар

Жоқ	Операция / процедура / техника	Даму деңгейі
	«Ішкі аурулар» модулі	
	Пульмонология	
1	Шыңдық ағынды өлшеу	4
2	Пульсоксиметрия	4
3	Тыныс алу функциясын тексеру деректерін интерпретациялау	3
4	Кеуде қуысын бейнелеу деректерін интерпретациялау, өкпе патологиясындағы негізгі рентгендік синдромдарды анықтау: қараңғылану, ошақты көлеңке, шашыраңқы өзгерістер, өкпе түбіріндегі өзгерістер, өкпе үлгісіндегі өзгерістер, ағарту	3
5	Өкпе патологиясы бар науқаста зертханалық зерттеу нәтижелерін интерпретациялау	3
6	Плевра эффузиясы мен пневмоторакс кезінде плевра пункциясы	2.3
7	Трахея интубациясы	2
8	Коникотомия	2
	Аллергология және иммунология	
9	аллергиялық диагностиканы жүргізу принциптері мен әдістері (тері және провокациялық сынақтар, зертханалық әдістер)	3
10	Бронходилататор сынағы	4
11	спейсерлерді және небулайзерлерді қолдану бойынша оқыту	4
12	астма және ӨСОА кезінде шыңдық ағынды өлшеу және бақылау әдістері бойынша оқыту	4
13	Қан газын талдау	4
	Кардиология	
14	ЭКГ (тіркеу және түсіндіру)	4
15	Визуализация әдістерінен алынған деректерді интерпретациялау (коронарлық ангиография , эхокардиография, негізгі және перифериялық тамырлардың ультрадыбыстық зерттеуі, іш қуысы мүшелерінің ультрадыбыстық зерттеуі)	3
16	коагулограмманы интерпретациялау	4
17	Холтер ЭКГ мониторингінің , электрофизиологиялық зерттеулердің, велосипед эргометриясының, жүгіру жолағындағы тестілеудің, функционалдық стресс-тестілердің, жүрек және өкпе артерияларының катетеризациясының, перикардальды және плевра пункциясының нәтижелерін интерпретациялау	3
18	Жүрек-өкпе реанимациясы	4
19	Кардиоверсия және дефибрилляция	4
	Ревматология	
20	Иммунологиялық зерттеу деректерін интерпретациялау (аутоиммунды патологияның биомаркерлері) - аутоантиденелер (ANA, анти-ДНК, а-SCL, ANCA, а-RNP, RF, АССР, а-CL және т.б.), комплемент жүйесі, криоглобулиндер	3

21	Сүйек және буын патологиясын визуализациялау әдістерінен (МРТ, КТ, ультрадыбыстық зерттеу, сцинтиграфия , артроскопия және т.б.) алынған деректерді интерпретациялау	3
22	Ревматикалық ауруларды морфологиялық диагностикалау үшін биопсияға көрсеткіштер, зерттелетін тіндерді және биопсия орнын таңдаудың маңыздылығы	2
23	Буындар мен омыртқаның рентгендік зерттеу деректерін интерпретациялау	3
Гастроэнтерология		
24	Бауыр трансплантациясына көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер. Бауыр трансплантациясына дейін және одан кейінгі күтім принциптері.	1
25	Рентгенологиялық тексеру деректерін интерпретациялау: іш қуысының қарапайым рентгенографиясы, барий суспензиясы бар асқазан-ішек жолдарының жоғарғы рентгенографиясы, барий колоноскопиясы және барий клизмасы . Іш қуысы мүшелерінің КТ және МРТ сканерлеулерін интерпретациялау.	2
26	Вирустық гепатит маркерлерін анықтау үшін ферменттік имуносорбенттік талдау нәтижелерін, гепатит вирустарын анықтау үшін полимеразды тізбекті реакцияны интерпретациялау	3
27	Асқазанның, он екі елі ішектің, аш және тоқ ішектердің, сондай-ақ өт жолдарының функционалдық зерттеуінен алынған деректерді интерпретациялау – алып тастау!	3
28	Нәжістің копрологиялық талдауының, бактериологиялық зерттеуінің нәтижелерін түсіндіру	3
29	Эзофагогастродуоденоскопия , колоноскопия , ректоскопия нәтижелерін интерпретациялау	3
30	Іш қуысы мүшелерінің ультрадыбыстық деректерін интерпретациялау	3
31	Биопсияға көрсеткіштер, қарсы көрсеткіштер және биопсияның асқынулары. Асқазан-ішек шырышты қабығының зақымданулары мен бауыр патологиясын гистологиялық зерттеу нәтижелерін интерпретациялау.	1
32	Асқазан-ішек патологиясын анықтау үшін жалпы және биохимиялық қан анализдерін интерпретациялау	4
33	Хеликобактер инфекциясын анықтау рylori және жоюды бақылау	4
34	зондпен және зондсыз шаю	4
35	Сифон және кәдімгі клизмалар	4
36	Қабыну ішек ауруының ауырлық индексін есептеу	3
37	Бауыр циррозының болжамдық көрсеткіштерін есептеу	3
38	Сандық тік ішек тексеруі	4
Гематология		
39	Бейнелеу деректерін интерпретациялау (рентген, МРТ, КТ, радиоизотопты бейнелеу, тамырлық доплерография); мұндай зерттеулердің көрсеткіштері, жүргізу ережелері және диагностикалық құндылығы	2
40	Төс сүйегіне пункция жасауға, трефин биопсиясына көрсеткіштер және нәтижелерді түсіндіру	2

41	Лимфа түйінінің биопсиясына көрсеткіштерді анықтау. Гистологиялық зерттеу нәтижелерін интерпретациялау.	2
42	Көкбауырдың ультрадыбыстық зерттеу деректерін интерпретациялау	3
43	ферритин деңгейінің және қан сарысуының жалпы темір байланыстыру қабілетінің нәтижелерін интерпретациялау	4
44	антикоагуляция жүйелерінің, қанның (тамыр- тромбоциттер және коагуляциялық гемостаз) негізгі көрсеткіштерін ; өнімдер мен ақоагуляцияны , фибринолиз жүйесін түсіндіру	4
45	Миелограмма деректерін интерпретациялау	3
46	Қан жүйесінің патологиясы кезіндегі иммунологиялық зерттеу деректерін интерпретациялау – иммуноглобулиндер, иммундық кешендер, аутоантиденелер , комплемент жүйесі (әрбір биомаркердің диагностикалық мәнін білу), тікелей және жанама Кумбс сынамалары	4
47	Науқастың қан тобын АВО жүйесі және резус факторы бойынша анықтау	4
48	Биологиялық тест, жеке қан құю алдындағы тест	4
49	Гемокомпоненттік және инфузиялық-трансфузиялық терапия	4
Эндокринология		
50	Эндокриндік жүйе мүшелерінің бейнелеу әдістерінен (рентген, МРТ, КТ, радиоизотоптық зерттеу) алынған деректерді интерпретациялау, мұндай зерттеулердің көрсеткіштері, жүргізу ережелері және диагностикалық маңызы	1
51	Қалқанша безінің, бүйрек үсті бездерінің, ұйқы безінің және жыныс бездерінің ультрадыбыстық зерттеу деректерін интерпретациялау: осы зерттеуді жүргізуге арналған көрсеткіштер мен ережелер, патологияның ультрадыбыстық суреті	2
52	Қалқанша безінің жіңішке инелі аспирациялық биопсиясына көрсеткіштерді анықтау және осы зерттеу нәтижелерін бағалау	2
53	Көмірсу алмасуын тексеру деректерін интерпретациялау: гликемиялық профиль, глюкозуриялық профиль, гликозилденген гемоглобин, С-пептид, иммунореактивті инсулин	4
54	Гормоналды статусты тексеру деректерін интерпретациялау (қалқанша безінің, бүйрек үсті безінің және жыныстық гормондар; гипофиздің тропикалық гормондары; гипоталамус либериндері мен статиндері)	4
Нефрология		
55	Бүйрек ауруларын анықтауға арналған зертханалық зерттеулердің интерпретациясы: жалпы, биохимиялық, микробиологиялық қан және зәр анализдері, коагулограмма көрсеткіштері , су-электролит балансы, иммунологиялық тесттер.	4
56	Зәрдегі альбуминурияны, протеинурияны және альбумин/ақуыз-креатинин қатынасын бағалау.	4
57	СКD-EPI формуласын қолдана отырып, SCF есептеу, эндогенді креатинин клиренсін анықтау	4

58	Нефрологиядағы бейнелеу әдістерінің нәтижелерін интерпретациялау: рентгенография, бүйрек тамырларының ультрадыбыстық және доплерлік ультрадыбыстық зерттеуі, компьютерлік томография, магнитті-резонанстық томография, ангиография.	3
59	Бүйрек биопсиясына көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер. Нәтижелерді түсіндірудің негізгі дағдылары.	1
60	Бүйрек алмастырушы терапия: гемодиализ, перитонеальді диализ және бүйрек трансплантациясы. Қолдану көрсеткіштері, қарсы көрсеткіштері және пациенттерді басқару принциптері.	1
61	Жалпы тәжірибедегі қуық катетеризациясы: зәрдің жедел кідірісі және зәр шығаруды бақылау қажеттілігі кезінде. Қарсы көрсеткіштер, техника, катетер күтімі және жұқпалы асқынулардың алдын алу.	2
Жұқпалы аурулар		
67	Патогенді анықтауға бағытталған зерттеулердің нәтижелерін түсіндіру (бактериологиялық, вирусологиялық және т.б.).	3
68	Патогенге антиденелерді анықтауға бағытталған зерттеулер нәтижелерін түсіндіру (RPGA, RSC, ELISA және т.б.)	3
69	Жұқпалы ауру анықталған кезде қажетті эпидемияға қарсы шараларды жүргізу	3
70	Гемограмманы интерпретациялау, биохимиялық зерттеулер; биологиялық материалдарды талдау (зәр, нәжіс, жұлын-ми сұйықтығы, синовиальды сұйықтық, сүйек кемігі және т.б.)	4
Фтизиатрия		
71	089u, 058u нысандарын толтыру, тапсыру мерзімдері, сипаттамалары	1
72	ТБ 01, ТБ 05, ТБ 06 толтыру, ТБ 081/u	2
73	Туберкулезбен ауыратын науқасты зертханалық және аспаптық тексеру жоспарын жасау, олардың диагностикалық маңызын ескеру және алынған деректерді түсіндіру (гемограмма, биохимиялық талдау, МВТ, DST үшін қақырықты зерттеу, рентген, КТ, МРТ, ультрадыбыстық зерттеу, спирография, плевра эффузиясы, бел пункциясы)	4
74	Манту сынағы	4
Неврология		
75	бейнелеу әдістерінен (эхоэнцефалография , Допплерлік ультрадыбыстық зерттеу, рентген, ангиография, КТ, МРТ, ПЭТ) алынған деректерді интерпретациялау, мұндай зерттеулердің көрсеткіштері, жүргізу ережелері және диагностикалық маңызы.	2
76	Науқасты неврологиялық тексеру.	3
77	Менингеальды белгілерді анықтау	4
78	Сана деңгейін анықтау	4
79	Жұлын-ми сұйықтығының бел пункциясын зерттеу нәтижелерін интерпретациялау	4
Психиатрия және наркология		

80	Психикалық және мінез-құлық бұзылыстарын диагностикалаудың проективті әдістері. Нейропсихологиялық тестілеу. Өзін-өзі толтыратын сауалнамалар және диагностикалық шкала. Стандартталған психиатриялық сұхбат және оның клиникалық сұхбаттардан айырмашылықтары.	3
81	Проективті әдістерден, нейропсихологиялық тестілеуден және өзін-өзі толтыратын сауалнамалардан алынған деректерді интерпретациялау	3
82	Алғашқы психиатриялық сұхбат. Психикалық жағдайды тексеру	4
83	Стандартталған психиатриялық сұхбат	4
Клиникалық фармакология		
	Ішкі ағзалардың кең таралған ауруларын рационалды емдеу және терапияны таңдау	
Төтенше жағдайлардың тізімі		
Жалпы дағдылар		
84	Анафилактикалық шок кезіндегі жедел көмек	2.3
85	Клиникалық өлім жағдайындағы жедел жәрдем	2.3
86	Жедел жәрдем преэклампсия / эклампсия	2.3
Пульмонология		
87	Астматикалық статус, астма ұстамасы кезіндегі жедел көмек	2.3
88	Пневмоторакс кезіндегі жедел көмек	2.3
89	Өкпе ісінуіне жедел көмек	2.3
Кардиология		
90	Гипертониялық криз кезіндегі жедел көмек	2.3
91	өкпе ісінуіне жедел көмек	2.3
92	Жедел коронарлық синдром кезіндегі жедел көмек	2.3
93	Кардиогенді шок кезіндегі жедел көмек	2.3
94	Пароксизмальды ырғақ бұзылыстары кезіндегі жедел көмек	2.3
95	Естен тану кезіндегі алғашқы көмек	2.3
Ревматология		
96	Жедел подагралық артрит кезіндегі жедел көмек	2.3
Гастроэнтерология		
97	Асқазан-ішек жолынан қан кету кезіндегі жедел жәрдем	2.3
98	Жедел бауыр энцефалопатиясы кезіндегі жедел көмек	2.3
99	Бауыр коликасы кезіндегі жедел көмек	2.3
Гематология		
100	ДИС синдромына жедел көмек	2.3
101	Қан құюдан кейінгі асқынулар кезіндегі жедел көмек: гемотрансфузиялық шок	2.3
102	Гемолитикалық криздер кезіндегі жедел жәрдем	2.3
Эндокринология		
103	Тиреотоксикалық дағдарыс кезіндегі жедел көмек	2.3
104	Жедел бүйрек үсті безі жеткіліксіздігі кезіндегі жедел көмек	2.3
105	Қант диабетінің жедел асқынулары кезіндегі жедел медициналық	2.3

	көмек: кетоацидоз , гиперосмолярлық күй, сүт ацидозы , гипогликемия	
Нефрология		
106	Нефротикалық криз кезіндегі жедел көмек	2.3
107	Бүйрек коликасы синдромына жедел көмек	2.3
108	Жедел бүйрек жеткіліксіздігі кезіндегі жедел көмек	2.3
Жұқпалы аурулар		
109	Септикалық шок кезіндегі жедел көмек	2.3
110	Гиповолемиялық шок кезіндегі жедел көмек	2.3
Фтизиатрия		
111	Өкпеден қан кету кезіндегі жедел көмек	2.3
Неврология		
112	Ұстамаларға жедел көмек	2.3
113	Жедел цереброваскулярлық апат кезіндегі жедел көмек	2.3
Психиатрия және наркология		
114	Жедел психомоторлы қозу кезіндегі жедел көмек	2.3
115	Суицидтік тәуекел/мінез-құлық кезіндегі жедел көмек	2.3

*Практикалық дағдыларды, манипуляцияларды, процедураларды меңгеру деңгейлері

Даму деңгейі	Сипаттама
1	Дағдының/процедураның қалай орындалатынын біледі және түсінеді
2	Модельдеу орталығының техникалық бөлімінде мұғалімнің басшылығымен дағдыны (процедураны) орындайды
3	Денсаулық сақтау ұйымында мұғалімнің/тәлімгердің тікелей басшылығымен дағдыны (рәсімді) орындайды
4	Денсаулық сақтау ұйымында мұғалімнің/тәлімгердің жанама бақылауымен дағдыны (рәсімді) орындайды